

नस्ततः नासिकानाडीतः तनोतिदेहं प्रथयतीति तच्छब्देनाडोवचनः पुरीततिशेते इत्यादिप्रयोगदर्शनात् ॥ ४९ ॥ ५० ॥ ५१ ॥ ५२ ॥ ५३ ॥ कुरुराजः युधिष्ठिरः कर्णकणे उपाजपत् उपांशु उक्तवान् ॥ ५४ ॥
 ॥ ५५ ॥ ५६ ॥ ५७ ॥ अनेकायं व्यपं ॥ ५८ ॥ ५९ ॥ ६० ॥ ६१ ॥ ६२ ॥ ६३ ॥ ६४ ॥ हेराजन्ते तव तत्कर्म न दूषयामि यत् अदूषकं परापवादहो न हन्यादन्यायितत् दूष्यमपि न दूषयामि यतः बलवंतं प्रभुं
 पात्रं गृहीत्वा सौवर्णं जलपूर्णं मनिंदिता ॥ तच्छोणितं प्रत्यगृह्णाद्यत्सुखावनस्ततः ॥ ४९ ॥ अथोत्तरः शुभैर्गंधैर्माल्यैश्च विविधैस्तथा ॥ अवकीर्यमाणः संहृष्टो
 नगरं स्वैरमागतः ॥ ५० ॥ सभाज्यमानः पौरैश्च स्त्रीभिर्जानपदैस्तथा ॥ आसाद्य भवनद्वारं पित्रे संप्रत्यवेदयत् ॥ ५१ ॥ ततो द्वास्थः प्रविश्यैव विराटमिदं ब्रवीत् ॥
 बृहन्नला सहायश्च पुत्रो द्वार्युत्तरः स्थितः ॥ ५२ ॥ ततो हृष्टो मत्स्यराजः क्षत्तारमिदं ब्रवीत् ॥ प्रवेश्यतामुभौ तूर्णं दर्शनेऽसुरहंतयोः ॥ ५३ ॥ क्षत्तारं कुरुराजस्तु श
 नैः कर्णमुपाजपत् ॥ उत्तरः प्रविशत्वेको न प्रवेश्या बृहन्नला ॥ ५४ ॥ एतस्य हि महाबाहो व्रतमेतत्समाहितं ॥ यो ममांगे व्रणं कुर्याच्छोणितं वापि दर्शयेत् ॥ अन्यत्र
 संग्रामगतान्न स जीवेत्कथंचन ॥ ५५ ॥ नमृष्याद्भृशं संकुद्धो मां दृष्ट्वा तु स शोणितं ॥ विराटमिह सामात्यं हन्यात्स बलवाहनं ॥ ५६ ॥ वैशंपायन उवाच ततो
 राज्ञः सुतो ज्येष्ठः प्राविशत् पृथिवीं जयः ॥ सोभिवाद्य पितुः पादौ कंकंचाप्युपतिष्ठत् ॥ ५७ ॥ ततोरुधिरसंयुक्तमनेकाग्रमना गसं ॥ भूमावासी न मेकांते सैरंध्या प्र
 त्युपस्थितं ॥ ५८ ॥ ततः पप्रच्छ पितरं त्वरमाण इवोत्तरः ॥ केनायं ताडितो राजन् केन पापमिदं कृतं ॥ ५९ ॥ विराट उवाच मयायं ताडितो जिह्मो न चाप्येता
 वदहति ॥ प्रशस्यमाने यच्छूरे त्वयि षष्ठं प्रशंसति ॥ ६० ॥ उत्तर उवाच अकार्यं ते कृतं राजन् क्षिप्रमेव प्रसाद्यतां ॥ मात्वा ब्रह्मविषं घोरं समूलमिह निर्दहेत्
 ॥ ६१ ॥ वैशंपायन उवाच सपुत्रस्य वचः श्रुत्वा विराटो राष्ट्रवर्धनः ॥ क्षमयामास कौंतेयं भस्म छन्नमिवानलं ॥ ६२ ॥ क्षमयंतं तुराजानं पांडवः प्रत्यभाष
 त ॥ चिरं क्षांतमिदं राजन् मन्युर्विद्यते मम ॥ ६३ ॥ यदि त्येतत्पतेद्भूमौ रुधिरं मम नस्ततः ॥ सराष्ट्रस्त्वं महाराज विनश्येथान संशयः ॥ ६४ ॥ न दूषयामि ते राज
 न्यद्देहं हन्याददूषकं ॥ बलवंतं प्रभुराजन् क्षिप्रं दारुणमाप्नुयात् ॥ ६५ ॥ वैशंपायन उवाच शोणिते तु व्यतिक्रान्तिं प्रविवेश बृहन्नला ॥ अभिवाद्य विराटं तु कं
 कंचाप्युपतिष्ठत् ॥ ६६ ॥ क्षामयित्वा तु कौरव्यं रणादुत्तरमागतं ॥ प्रशशंस ततो मत्स्यः शृण्वतः स व्यसाचिनः ॥ ६७ ॥ त्वया दायादवानस्मि कैकेयी नं दिवर्धन ॥
 त्वयामे सदृशः पुत्रो न भूतो न भविष्यति ॥ ६८ ॥

क्षिप्रं शीघ्रं दारुणं दृशंसं कर्म प्राप्नुयादेव दृष्टो दृश्यति दृष्टो धर्ममतिक्रामतीति स्मृतेः कलयंतमिति पाठे जानंता अपि ॥ ६५ ॥ ६६ ॥ ६७ ॥ दायादवान् पुत्रवान् ॥ ६८ ॥